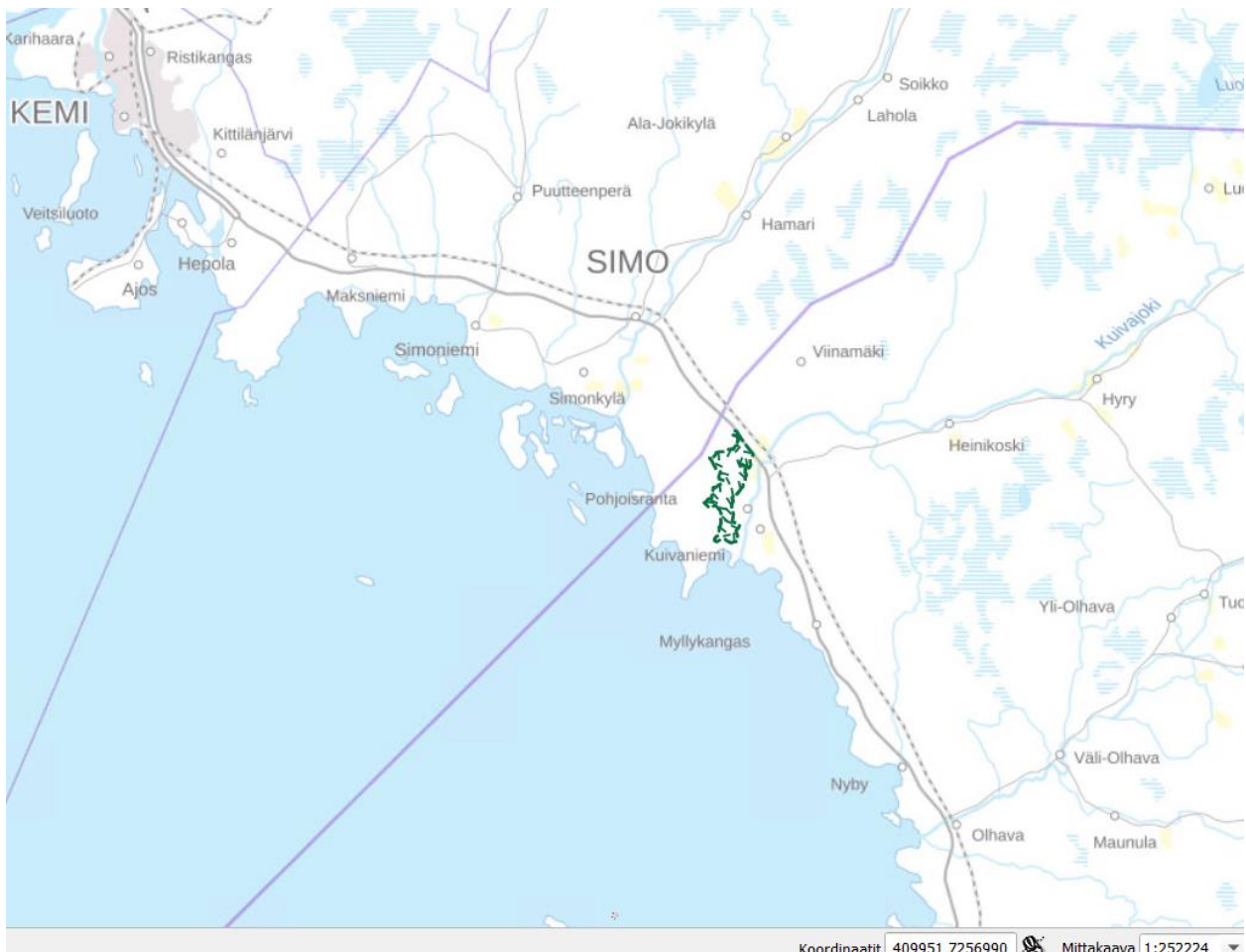

Vähäjärven kosteikko – luonnonhoitohanke

1. Hankealue

Hankealue sijaitsee Pohjois-Pohjanmaalla, entisen Kuivaniemen kunnan alueella. Lapin maakunnan rajamailla. Toimenpiteet sijoittuvat kuivatulle Vähäjärven alueelle. Hankealueen ja yläpuolisen valuma-alueen pinta-ala on reilut 300 ha ja se on voimakkaasti metsäojitettua aluetta. Metsäojituksista johtuen valuma-alueelta on tullut kiintoaines- ja ravinnekuormitusta, sekä virtaamien äärevyyttä alajuoksulle. Valuma-alueella on suuri happamien sulfaattimaiden riski. Joten kaivamisia pyritään tekemään vähän. Vähäjärven kuivatus on hävittänyt vesilintujen ja monien muiden vesieliöiden elinympäristön. Hankealue kuuluu kolmannen jakovaiheen alueeseen 84V133. Valuma-alueelta virtaavat vedet ovat selkeästi kiintoainesten samentamia. Kosteikolla saadaan kiintoainekset ja ravinteet kiinni ja kaivamistyö ovat happamien sulfaattimaiden osilta turvallisia koska turvekerros on järvikuiviolla paksu. Valuma-alueella kaivuutöitä vältetään happamien sulfaattimaiden vuoksi.

2. Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on metsäojituksen aiheuttaman kiintoaine- ja ravinnekuormituksen vähentäminen, sekä ennallistaminen ja monimuotoisuuden lisääminen. Lisäksi tavoitteena on myös palauttaa elinympäristö vesilinnuille ja muille vesieläimille.

Kosteikolle tulevia sameita vesiä.

3. Suunnitelma ja toimenpiteet

Tässä luonnonhoitohankkeen alueellisessa suunnitelmassa esitetään tehtävien toimenpiteiden yleiskuvaus, jonka perusteella rakenteiden tarkempi tekninen suunnittelu ja rakentaminen viedään avoimeen hankehakuun.

Hankehakumenettelyn tavoitteena on löytää luonnonhoitohankkeelle osaava toimija, joka ottaa kokonaisvastuun luonnonhoidon töiden tarkemmasta teknisestä toimenpidesuunnittelusta ja toteuttamisesta.

Hankkeen suunnitteluun on käytetty Priodiversity LIFE hankkeen varoja.

3.1 Luettelo hankkeessa toteutettavista toimenpiteistä

- 1 kosteikko ja penkereet
- 4 kpl ojatukos
- 1 virtaamansäätöpato
- 1 pohjapato
- 2 piennartia/ huoltoreitti, uudet ojat

3.2 Suunnitelman toteutuksessa huomioitavat asiat, jotka eivät tule esille kohdekohtaisissa kuvauksissa:

- Alueellisen suunnittelun yhteydessä on laadittu kirjalliset sitoumukset maanomistajien kanssa.
- Hankehaussa valittu luonnonhoitohankkeen toteuttaja toimittaa Metsäkeskukselle selvityksen, josta käy ilmi, että tarkempi toteuttamissuunnitelma on esitetty kiinteistön omistajille ja että kiinteistön omistajat hyväksyvät esitetyt toimenpiteet.
- Jos toimenpiteet muuttuvat tarkemmassa toteuttamissuunnitelmassa oleellisesti siitä, mitä alueellisen suunnittelun yhteydessä on sovittu, luonnonhoitohankkeen toteuttaja sopii muutoksista kirjallisesti kiinteistön omistajan kanssa ja toimittaa laatimansa kirjallisen sopimuksen Metsäkeskukseen.
- Hankkeesta on ELY:n lausunto

- Kohteelta poistetaan puusto ja puut katkotaan polttopuumittoihin ja toimitetaan läheisen piennartien varteen pinoon Puut jää maanomistajalle polttopuiksi.
- Kulkuyhteydet kohteelle karttaan merkittyjä kulkureittejä pitkin.
- Alueellisessa suunnittelussa on käytetty Q-gis pohjaista Suomen metsäkeskukselle tehtyä Luoto- suunnitteluohjelmaa. Suunnitelman laadinnassa on käytetty paikkatietoaineistoja, kuten (esim. laserkorkeusmalliin perustuvat korkeustasot) Hyödynnä [luonnonhoidon paikkatietoaineistoja](#) myös luonnonhoitohankkeen toimenpiteiden tarkemmassa suunnittelussa mm. rakenteiden sijoittelun ja mitoituksen sekä kulkureittien suunnittelussa.
- Rakenteiden yleismitoitukset ja rakentamishjeet (kosteikot, laskeutusaltaat, pohjapadot, virtaamansäätöpadot) sekä elinympäristön ennallistamisen/kunnostamisen ohjeita. Tässä linkit muutamiin perusoppaisiin/ohjeisiin:
 - Vesensuojelurakenteet ja metsätalouden vesiensuojelu eri työlajeissa:
 - [Metsätalouden vesiensuojelu -kouluttajan aineisto pdf-tiedostona Ympäristöhallinnon verkkosivuilla.](#)
 - Ohjeistusta virtaamansäätöpadon rakentamiseen:
 - [Virtaamansäädön rakentamishje pdf-tiedostona](#) Metsäkeskuksen verkkosivuilla
 - [Virtaamansäätöpadon tuotekortti pdf-tiedostona](#) Metsäkeskuksen verkkosivuilla.
 - Kosteikon suunnittelu ja toteutus:
 - [Ohjeet kosteikon perustamiseen Kosteikko.fi verkkosivuilla.](#)
 - [Kosteikon perustamisen ja hoidon ohjevideo Youtubessa.](#)
 - [Kosteikko suonpohjalle ohjevideo Youtubessa](#)

3.3. Toimenpiteet

Toimenpide: Kosteikko

Kiinteistöt: Ylimiättula 139-407-9-35, Järvelä 139-407-9-19, Miättula 139-407-9-33 ja Kuivaniemen jakokunta 139-407-876-1

Kuivatulle Vähäjärven kosteikolle tehdään kosteikko. Kosteikkoaluetta laajennetaan järviuivion pohjoisosasta kiinteistön Ylimiättula puolelle, josta poistetaan koivuvaltainen puusto. Puut katkotaan polttopuumittoihin maanomistajan toiveiden mukaisesti ja toimitetaan puut läheisen piennartien/huoltoreitin varteen pinoon. Puut jäävät maanomistajalle polttopuiksi. Ylimiättula tilan puolelle tehdään kaivamalla kosteikko, jossa poistetaan n. 60 cm

Alueellinen suunnitelma
8.10.2025

paksuudelta pintamaata. Maat läjitetään alueen reunoille penkereisiin ja muualle saariin. Kuivaniemen jakokunta tilan pohjoisosa tehdään myös kaivamalla ja maat läjitetään penkereisiin ja saariin. Huomioidaan happamien sulfaattimaiden suuri riski. Kivennäismaita ei kaiveta. Jakokunnan tilan muu osa jätetään pintavaluntakentäksi, jonka reunoille tehdään kaivamalla pieniä avovesialueita, joista nostetaan maita alueen ympärillä kiertävään penkereeseen. Penkereellä estetään vesien mahdollinen tulviminen naapurituloille. Penkereen ulkopuolelle tehdään matala oja, joka estää veden kertymisen pengertä vasten. Järvi kuivion vanhaan kuivatuskanavaan tehdään tukoksia ja pintavalleja, joilla ohjataan vesi leviämään koko kuivion alueelle. Kosteikon alapäähän tehdään virtaamansäätöpatio, jolla voidaan säätää veden korkeutta kosteikolla. Kosteikon penkereeseen virtaamansäätöpatidon viereen tehdään kivistä pohjapatio, joka toimii tulvien aikana ylivirtauskohtana. Pohjapatio toimii samalla kulkureittinä toiselle puolelle kanavaa.

Kosteikon pohjoispuolella oleville tiloille Ylimiättula ja Järvelä tehdään vesien uudelleen ohjailuja. Vanha kanava tukitaan ja vedet ohjataan Ylimiättula tilalle kaivettavaan uuteen ojaan, jota pitkin vedet virtaavat kosteikkoon. Kaivettavan uuden ojan kaivumaat tasataan ojan eteläpuolelle piennartieksi, joka toimii kosteikon huoltoreittinä. Järvelä tilan puolelle tehdään myös piennartietä huoltoreitiksi. Piennartien varteen tehdään sen pohjoispuolelle matala oja, jonka maat tasataan piennartieksi, joka toimii myös huoltoreittinä. Piennartiehen asennetaan rumpu, jotta penkka ei pidätä vettä sen yläpuolella. Kaikessa kaivamisessa on otettava huomioon happamien sulfaattimaiden suuri riski alueella.

Kosteikon eteläpuolella olevalle Miättula tilalle tehdään piennartie/huoltotie pohjapadolle. Piennartie tasataan sen länsipuolelle kaivettavasta uudesta matalasta ojasta kaivettavista maista. Ojan vedet johdetaan metsätien ojaan. Liittymään asennetaan ojarumpu. Piennartien pohjoispäähän kosteikon penkereen läheisyyteen asennetaan rumpu, jota pitkin penkereen vierusojan vedet pääsevät virtaamaan kanavaan. Rummun yläpuolelle tehdään lietekuoppa.

Kulkemiset kohteille huoltoreiteiksi merkattuja reittejä pitkin. Kulkemisesta tulleet mahdolliset vauriot korjataan hankkeen lopuksi.

4. Kalusto

Hakkuukone/metsuri, ajokone, leveätelainen kaivinkone, jäädyyttämiseen ja poljettamiseen sopiva rinnekone tms.

5. Tavoiteaikataulu

Suunnittelu ja toteutus on tavoitteena tehdä vuosina 2026–2029.

6. Yhteyshenkilö/Lisätietoja

Ville Koukkari
luonnonhoidon asiantuntija
Suomen metsäkeskus
puh. 040 5465025
ville.koukkari@metsakeskus.fi

Liitteet

- Lähestymiskartta
- Toimenpidekartta
- Toimenpidetaulukko